

СВЯТО БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

Благовіщення Пресвятої Богородиці – одне з дванадцяти (дванадесятих) головних в православному календарі. Воно завжди відзначається 7 квітня. Благовіщення означає «блага» або «добра» звістка. У цей день Діви Марії явився Архангел Гавриїл і сповістив їй про прийдешнє народження Ісуса Христа — Сина Божого і Спасителя світу.

Історія Благовіщення Пресвятої Богородиці

Датою Благовіщення як на Заході, так і на Сході вважається 25 березня. Ця дата відстоїть рівно на 9 місяців віддалена від 25 грудня, яке з IV століття спочатку на Заході, а потім на Сході вважається днем Різдва Христового. Крім того це число узгоджується з уявленнями древніх церковних істориків про те, що Благовіщення і Великдень, як історичні події відбулися в один і той же день року.

Вперше ця дата з'являється в творах західних авторів III століття Тертуліана і священномученика Іполита Римського як день Розп'яття Спасителя за римським календарем (ще в VI ст. св. Мартін з Браги писав, що багато галльських єпископів уважали Великдень сталим святом). При цьому священномученик Іполит на підставі зіставлення ряду біблійних віршів і буквального їх тлумачення стверджував, що Різдво Христове відбулося через 5500 років після створення світу.

Історія свята Благовіщення на основі новозавітних писань звучить так: «Шостого ж місяця був посланий від Бога ангел Гавриїл у галилейське місто, яке називається Назарет, до діви, зарученої з мужем на ім'я Йосиф з дому Давидового; ім'я ж діви — Марія. Ангел. Увійшовши до неї, сказав: «Радуйся, Благодатна! Господь з Тобою, благословенна Ти в жонах. Вона ж, побачивши його, стривожилася від слів його і міркувала, що б то значило це привітання. І сказав їй ангел:

«Не бійся, Маріє! Бо ти знайшла благодать у Бога. І ось зачнеш в утробі, і народиш Сина, і наречеш ім'я Йому Ісус. Він буде великим і Сином Всевишнього наречеться, і Господь Бог дасть Йому престол Давида отця Його. І царюватиме у домі Якова повік і царству Його не буде кінця». Так описує цю подію апостол і євангелист Лука у першій главі написаного ним Євангелія.

Як знаємо із Писання Старого Завіту Бог і раніше через пророка Даниїла вже згадував про Христа: «Та знай і розумій: як вийде повеління про відновлення Єрусалима до Христа Владики сім седмин та шістдесят дві седмини. І повернеться народ, і відбудуються вулиці і стіни, але у важкі часи. І по тих шістдесяти і двох тижнях буде погублений Месія, хоч не буде на Ньому вини. А це місто й святиню знищить народ володаря, що прийде, а кінець його буде, як від повені. А до кінця війни будуть спустошення. І Він зміцнить заповіта для багатьох за один тиждень, а за півтижня припинить жертву та приношення. І на крилі святилища буде мерзота запустіння, і остаточно визначена загибель осягне спустошувача». Такі слова знаходимо в дев'ятій главі пророчої книги.

Таїнство Благовіщення має надзвичайно велике значення, бо від нього, фактично, розпочинається Новий Завіт. На благу вість Архангела про втілення Божого Сина чекало людство довгі тисячоліття. На ту благу вість чекало небо, чекала земля, чекали душі праведних, що жили раніше. З цим днем сповнилася Божа обітниця послати Спасителя, бо цього дня «Слово стало тілом, і оселилося між нами» (Ін. 1: 14).

Святкування Благовіщення почалося у Східній Церкві наприкінці IV або на початку V ст. Імператор Маврикій (582–602) робить це свято загальнообов'язковим у цілій Римській імперії. В перших століттях це свято вважалося Господнім, як на Сході, так і на Заході. На це вказують його первинні назви, такі як «Христове Зачаття», «Благовіщення про Христа», «Початок Відкуплення», «Благовіщення», «Благовіщення Ангела Марії», «День Привітання», «День або Свято Благовіщення». Тільки в VII ст. затверджується сьогоднішня назва для всієї Східної Церкви: Благовіщення Пресвятої Богородиці.

Свято Благовіщення в Русі-Україні було після Успіння другим Богородичним святом, якому в Києві була присвячена церква в першому столітті християнства. Князь Ярослав Мудрий на золотих воротах у Києві збудував храм у честь Благовіщення Пресвятої Богородиці. В 1037 році «Ярослав заснував великий город Київ, що має золоті ворота. Побудував і церкву св. Софії, Премудрості Божої, митрополичу, а далі кам'яну церкву Благовіщення Св. Богородиці на Золотих воротах. А це тому побудував премудрий князь Ярослав церкву Благовіщення на воротах, щоб завжди була радість тому місту Благовіщенням Господнім і молитвою Пресвятої Богородиці й архангела Гавриїла».

В Україну свято прийшло з утвердженням християнства. В народі одержало назву „третьої зустрічі весни” (після Стрітіння і Сорока Мучеників).

У звичаях європейських народів асоціювалося з приходом весни, початком нового землеробського року. В англійській традиції свято називалося «Днем Марії» (англ. Lady Day) і позначало початок англійського Нового року до 1752 року.

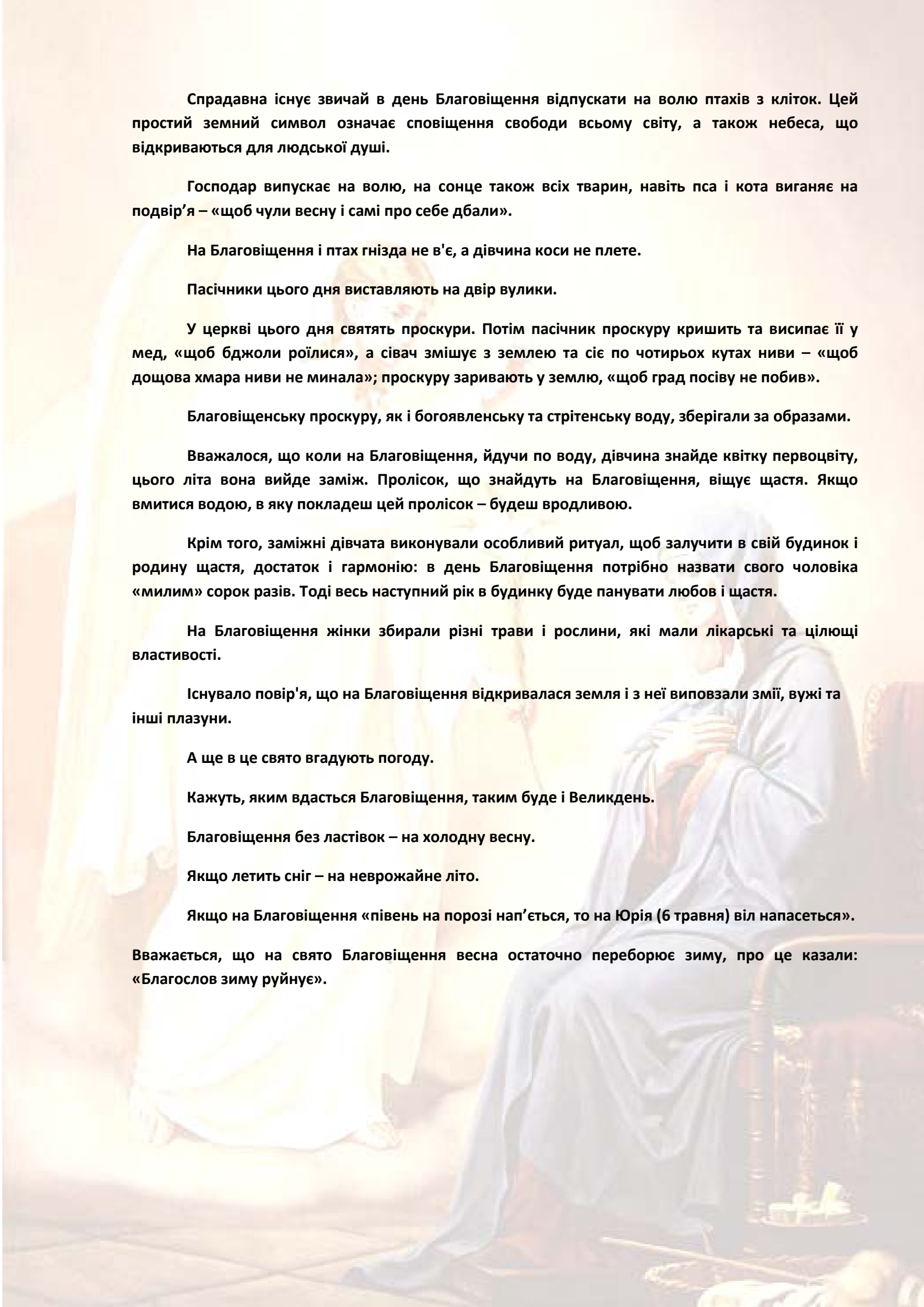
Які народні прикмети, звичаї, повір'я, пов'язані із цим днем?

Вважається, що весна в цей день остаточно поборолла зиму, Бог благословляє землю і відкриває її для сівби. Раніше ж "турбувати" землю вважалося великим гріхом. І тільки після цього дня можна розпочинати роботи в полі, все буде добре рости, квітнути й колоситись.

Український народ особливо шанує свято Благовіщення і суворо забороняє всяку працю того дня: за його думкою навіть птиця на Благовіщення святкує, гнізда не робить (Номис, 418). На Благовіщення, казали, досить тільки торкнутися якого насіння, чи зерна, щоб воно зараз же втратило свою сходову силу і ніколи не запліднилося. Не можна, казали, також підкладати того дня і яйця під курку, бо зробляться бовтунами або вилупляться з них каліки.

Колись із Благовіщенням був пов'язаний ще один обряд, котрий у народі називали «вдовиним плугом». Саме цього дня сільські громади, зібравшись на свої віча, вирішували, хто і коли оброблятиме ниви вдовам та сиротам. Вважалося аморальним, якщо хтось із односельців, знехтувавши звичаєм, раніше од вдів починав орати в себе вдома.

Щоб корови давали багато молока, ввечері напередодні Благовіщення наповнюють відра й дійниці водою.

A background image showing a church interior. On the left, a woman in a white dress is partially visible. On the right, a man in a blue robe is seated, possibly a priest or monk, with his hands clasped. The scene is softly lit, creating a warm and reverent atmosphere.

Спрадавна існує звичай в день Благовіщення відпускати на волю птахів з кліток. Цей простий земний символ означає сповіщення свободи всьому світу, а також небеса, що відкриваються для людської душі.

Господар випускає на волю, на сонце також всіх тварин, навіть пса і kota виганяє на подвір'я – «щоб чули весну і самі про себе дбали».

На Благовіщення і птах гнізда не в'є, а дівчина коси не плете.

Пасічники цього дня виставляють на двір вулики.

У церкві цього дня святять проскури. Потім пасічник проскуру кришить та висипає її у мед, «щоб бджоли роїлися», а сівач змішує з землею та сіє по чотирьох кутах ниви – «щоб дощова хмара ниви не минала»; проскуру заривають у землю, «щоб град посіву не побив».

Благовіщенську проскуру, як і богоявленську та стрітенську воду, зберігали за образами.

Вважалося, що коли на Благовіщення, йдучи по воду, дівчина знайде квітку первоцвіту, цього літа вона вийде заміж. Пролісок, що знайдуть на Благовіщення, віщує щастя. Якщо вмитися водою, в яку покладеш цей пролісок – будеш вродливою.

Крім того, заміжні дівчата виконували особливий ритуал, щоб залучити в свій будинок і родину щастя, достаток і гармонію: в день Благовіщення потрібно назвати свого чоловіка «милим» сорок разів. Тоді весь наступний рік в будинку буде панувати любов і щастя.

На Благовіщення жінки збирали різні трави і рослини, які мали лікарські та цілющі властивості.

Існувало повір'я, що на Благовіщення відкривалася земля і з неї виповзали змії, вужі та інші плазуни.

А ще в це свято вгадують погоду.

Кажуть, яким вдасться Благовіщення, таким буде і Великдень.

Благовіщення без ластівок – на холодну весну.

Якщо летить сніг – на неврожайне літо.

Якщо на Благовіщення «півень на порозі нап'ється, то на Юрія (6 травня) віл напасеться».

Вважається, що на свято Благовіщення весна остаточно переборює зиму, про це казали: «Благослов зиму руйнує».

Дізнатися більше:

- ✓ <http://www.spadshina.com/programs/narodoznavstvo-ukrayini-narodi-velikoyi-ukrayini/traditsii-i-obichai-ukraintsev/traditsiyi-ta-zvichayi-ukrayintsiv-na-kozhen-misyats-roku/kviten/istoriya-svyata-blagovishchennya/>
- ✓ http://www.archangel.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1146:raduis-ia-blahodatna&catid=25&Itemid=46
- ✓ <https://rivne.church.ua/2019/04/06/cerkva-svyatkuje-den-blagovishhennya-presvyatoji-bogorodici/>
- ✓ <https://ugcc.kiev.ua/blog/chy-znajemo-scho-svyatkujemo-blahovishchennya/>
- ✓ <http://blyzhchedoboga.com.ua/blagovishchennia-bogorodytsi/>
- ✓ <http://pravoslavye.org.ua/2004/07/propovd-blazhennshogo-mitropolita-kiivskogo-vsiei-ukraini-volodimira-blagovishchennya-presvyatoi-bogorodits/>
- ✓ <https://uk.wikipedia.org/wiki/Благовіщення>
- ✓ <https://inlviv.in.ua/suspilstvo/traditsiyi/7-kvitnya-svyato-blagovishhennya-presvyatoyi-bogorodytsi-istoriya-pohodzhennya-svyata-ta-vshanuvannya-v-ukrayini>
- ✓ <https://inlviv.in.ua/suspilstvo/traditsiyi/7-kvitnya-svyato-blagovishhennya-presvyatoyi-bogorodytsi-istoriya-pohodzhennya-svyata-ta-vshanuvannya-v-ukrayini>
- ✓ <https://znaj.ua/popcorn/224039-blagovishchennya-2019-istoriya-tradiciji-i-zaboroni-svyata>
- ✓ <https://www.segodnya.ua/ua/lifestyle/fun/blagoveshchenie-2019-istoriya-i-sut-prazdnika-1127633.html>
- ✓ <http://bereznjaki.church/uk/7-kvitnya-svyato-blagovishhennya-presvyatoyi-bogorodytsi/>